

შეუსაბამოდ მაღალი სახელშეკრულებო პირგასამტეხლო და მისი
სამართლებრივი რეგულირების საკითხი ეროვნულ და საერთაშორისო
კანონმდებლობაში

თამარ გიგუაშვილი

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის კერძო
(ბიზნეს) სამართლის ფაკულტეტზე მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების
მოთხოვნის შესაბამისად*

სამართლის სკოლა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: გოჩა გოგიშვილი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2024

განაცხადი

როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

თამარ გიგუაშვილი

14.06.2024

აბსტრაქტი

სამაგისტრო ნაშრომის თემა - „შეუსაბამოდ მაღალი სახელშეკრულებო პირგასამტეხლო და მისი სამართლებრივი რეგულირების საკითხი ეროვნულ და საერთაშორისო კანონმდებლობაში“ - მნიშვნელოვან საკითხს განიხილავს, რომელიც ხშირად იწვევს სამართლებრივ და ეკონომიკურ კონფლიქტებს. პირგასამტეხლო, როგორც სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობის ერთ-ერთი მექანიზმი, მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ხელშეკრულების შესრულების უზრუნველყოფაში. თუმცა, მისმა არაკეთილსინდისიერმა ან გადამეტებულმა გამოყენებამ შეიძლება საფრთხე შეუქმნას სამართლებრივ და ეკონომიკურ წონასწორობას.

ნაშრომი მიზნად ისახავს შეისწავლოს და შეაფასოს სახელშეკრულებო პირგასამტეხლოს სამართლებრივი რეგულაცია, როგორც საქართველოს, ასევე საერთაშორისო კანონმდებლობისა და პრაქტიკის საფუძველზე. კვლევა მოიცავს კომპარატიულ ანალიზს, სადაც განხილული იქნება სხვადასხვა ქვეყნის სამართლებრივი ნორმები და სასამართლო პრაქტიკა, რათა გამოიკვეთოს პირგასამტეხლოს გამართლებულობის და პროპორციულობის კრიტერიუმები.

კვლევაში განხილულია პირგასამტეხლოს ზოგადი კონცეფცია და მისი ფუნქციები. პირგასამტეხლო გამოიყენება როგორც სანქცია სახელშეკრულებო ვალდებულებების შეუსრულებლობისთვის და ასევე, როგორც კომპენსაციის მექანიზმი ზარალის დასაფარად. ნაშრომში განხილულია პირგასამტეხლოს პრევენციული და შეუსრულებლობისგან დასაცავი ფუნქციები.

მეორე ნაწილში ნაჩვენებია საქართველოს სამართლებრივი რეგულაცია და პრაქტიკა პირგასამტეხლოსთან მიმართებაში. განხილულია სამოქალაქო კოდექსის შესაბამისი მუხლები და სასამართლო პრაქტიკა, რომელშიც ნათლად ჩანს, როგორ გამოიყენება პირგასამტეხლო ეროვნულ დონეზე. აქვე განხილულია საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისობა საერთაშორისო სტანდარტებთან და საუკეთესო პრაქტიკასთან.

ასევე, კვლევა მოიცავს საერთაშორისო კანონმდებლობის ანალიზს. განხილულია

ისეთი ქვეყნების პრაქტიკა, როგორცაა გერმანია, საფრანგეთი, ინგლისი და ამერიკის შეერთებული შტატები. აღნიშნული ქვეყნების სამართლებრივი ნორმები და სასამართლო პრაქტიკა გამოკვეთავს პირგასამტეხლოს პროპორციულობის და გამართლებულობის კრიტერიუმებს.

ნაშრომი განიხილავს პირგასამტეხლოს სამართლებრივი რეგულირების საკითხებს საერთაშორისო დონეზე. იგი მოიცავს ისეთ საერთაშორისო სამართლებრივ ინსტრუმენტებს, როგორცაა გაეროს საერთაშორისო ვაჭრობის სამართლის კომისიის (UNCITRAL) მოდელური კანონი და საერთაშორისო სავაჭრო პალატის (ICC) სახელმძღვანელო პრინციპები.

დასკვნით ნაწილში მოცემულია რეკომენდაციები საქართველოს კანონმდებლობის სრულყოფის მიზნით. ასევე, განხილულია საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით პირგასამტეხლოს პროპორციულობისა და გამართლებულობის უზრუნველყოფის მექანიზმები. ნაშრომი ხაზს უსვამს, რომ აუცილებელია პირგასამტეხლოს ზომის განსაზღვრა მკაფიო და გამჭვირვალე კრიტერიუმების საფუძველზე, რათა შემცირდეს სასამართლო კონფლიქტების რისკი და გაიზარდოს სახელშეკრულებო ურთიერთობების სტაბილურობა.

ნაშრომი აერთიანებს თეორიულ და პრაქტიკულ ანალიზს, რაც მისცემს მკითხველს ფართო წარმოდგენას პირგასამტეხლოს სამართლებრივი რეგულაციის არსსა და მნიშვნელობაზე

Abstract

The master's thesis topic "Disproportionately High Contractual Penalties and Their Legal Regulation in National and International Legislation" addresses a significant issue that often leads to legal and economic conflicts. Penalties, as a mechanism of contractual liability, play an important role in ensuring the fulfillment of contracts. However, their unscrupulous or excessive use can threaten legal and economic balance.

The thesis aims to study and evaluate the legal regulation of contractual penalties based on both Georgian and international legislation and practice. The research includes a comparative analysis, where the legal norms and court practices of different countries will be examined to highlight the criteria for the justification and proportionality of penalties.

The research discusses the general concept of penalties and their functions. Penalties are used both as a sanction for the non-fulfillment of contractual obligations and as a compensation mechanism to cover damages. The thesis examines the preventive and protective functions of penalties against non-fulfillment.

The second part presents the legal regulation and practice of penalties in Georgia. It discusses the relevant articles of the Civil Code and case law, clearly demonstrating how penalties are applied at the national level. Additionally, it examines the compliance of Georgian legislation with international standards and best practices.

The research also includes an analysis of international legislation. It examines the practices of countries such as Germany, France, England, and the United States. The legal norms and case law of these countries highlight the criteria for the proportionality and justification of penalties.

The thesis addresses the issues of legal regulation of penalties at the international level as well. It covers international legal instruments such as the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) Model Law and the International Chamber of Commerce (ICC) guidelines.

The concluding part provides recommendations for improving Georgian legislation. It also discusses mechanisms to ensure the proportionality and justification of penalties, considering

international practices. The thesis emphasizes the necessity of defining the amount of penalties based on clear and transparent criteria to reduce the risk of legal conflicts and enhance the stability of contractual relationships.

The thesis combines theoretical and practical analysis, providing the reader with a comprehensive understanding of the essence and significance of the legal regulation of penalties